

รายงานการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๓๕

(สมัยสามัญ)

วันศุกร์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ฉบับสำนักงานพิมพ์

ครั้งที่ ๑ ถึง ครั้งที่ ๕๕ (สมัยสามัญ) พ.ศ. ๒๕๖๕

สารบัญ

๕๑
ครั้งที่ ๓๕/๒๕๗๕

มติของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณา

๕ ตั้งแต่มาตรา ๓ ถึง ๗

๓๖๘-๓๗๕

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๓๕/๒๔๗๕

วันศุกร์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ (ตอนเช้า)

ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

เริ่มประชุมเวลา ๑๐.๒๕ น.

สมาชิกมาประชุม ๖๔ นาย

ประธานสภา ฯ กล่าวดำ ว่า ^{๕๕}วันนี้ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้เสนอให้ประชุมปรึกษาว่าด้วยรัฐธรรมนูญ ^{๕๕}ดั่งที่ได้ตกลงในคราวประชุมครั้งที่ ๓๔/๒๔๗๕ และในการที่จะพิจารณาครั้ง ^{๕๕}นี้ สมาชิกหลายนายได้เสนอญัตติขอให้แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำในมาตรา ^{๕๕}ต่าง ๆ ^{๕๕}ดั่งที่ได้พิมพ์แจกให้ทราบทั่วกันนั้นแล้ว และในการที่จะพิจารณา ^{๕๕}ครั้งนี้จะปรึกษากันไปที่ละมาตราหรืออย่างไร

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ แถลงว่า ควรพิจารณาเป็นมาตรา ๆ ซึ่งอนุกรรมการจะได้อธิบายกำกับไปด้วย และถ้ามาตราใดมีสมาชิกเสนอญัตติให้แก้ไข ก็จะได้รวมปรึกษาไปในคราวเดียว

นายสงวน สุदारักษ์ รัยรองในการที่จะพิจารณาเป็นมาตรา ๆ ไป ประธานสภา ฯ กล่าวดำ ว่า ในการที่จะพิจารณาครั้ง ^{๕๕}นี้ ^{๕๕}ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอขอให้พิจารณากันไปที่ละมาตรา ซึ่ง

มีสมาชิกนายหนึ่งรับรอง ฉะนั้นจึงถามที่ประชุม สมาชิกทั้งหมด
เห็นชอบด้วย เป็นอันว่าที่ประชุมรับปรึกษาร่างรัฐธรรมนูญที่
มาตรา

นายสงวน ตุลารักษ์ เสนอขอให้เปลี่ยนภาวะที่ประชุมเป็น
ชุมนุมอนุกรรมการเต็มสภา

ประธานสภา ฯ อนุมัติให้เปลี่ยนภาวะการประชุมเป็นอนุกรรม
การเต็มสภา

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ แถลงว่า ก่อนที่จะเริ่ม
พิจารณาถึงข้อความ อาจจะขอแถลงต่อที่ประชุมว่า เมื่ออนุกรรมการ
ได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญต่อสภาเมื่อ ๓๐ วันที่แล้วมา ก็ยังมีนักตั้งถ้อย
ในถ้อยคำที่จะใช้เพราะเราจะต้องพยายามทำให้เกิดถึง เกลาและ สด
สดด้วยที่สุดที่จะทำได้ จึงได้เชิญผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในทางภาษา
และหนังสือมาช่วยกันพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง คือ เสนาบดักกระทรวง
ธรรมการและพระธรรมนิเทศทวยหาญเป็นต้น ครึ่งนี้ได้พิจารณาถึง
ถ้อยคำและไวยากรณ์ ก็ตกลงกันแล้วว่าเรียบร้อย แต่มีคำคัดค้าน
บ้างเป็นบางคำ และโดยมากก็เป็นคำเช่น ซึ่ง อัน กบ แต่ จึงหวัง
เนื่องจากที่ท่านผู้ชำนาญได้พิจารณาแล้วคงจะไม่มีได้ เกียง กันในเรื่อง
ถ้อยคำนัก อีกข้อหนึ่งอยากจะเสนอต่อที่ประชุมว่า ในทางราชการ
อยากให้รัฐธรรมนูญนี้แล้วเร็วที่สุดที่จะทำได้ เพราะได้กำหนดงานใน
วันที่ ๓๐ ธันวาคม ซึ่งโหรหลวงได้คำนวณแล้วว่าฤกษ์งามยามดี แต่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงทราบและโปรดเกล้าฯ จะให้ ออก
ได้ในวันนี้ และในการนี้ใช้ว่าเมื่อเราปรึกษากันเสร็จก็จะออก
ได้ทันที แต่ต้องไปเขียนในสมุดไทย ๓ เล่ม จึงต้องการให้จดหาเหตุ
อย่างมากที่สุดที่จะเป็นไปได้ จึงตั้งใจจะรับปรึกษาเสียแต่เข้าไปตลอดวัน
และถ้าสามารถก็จะให้จนถึงกลางคืนด้วย ส่วนข้อความในรัฐธรรมนูญ
ก็ได้เขียนมาครั้งหนึ่งแล้ว เมื่อคราวประชุมครั้งที่ ๓๔/๒๔๗๕ แต่
อยากจะพุดพอให้เข้าใจความแจ่มแจ้งอีกครั้งหนึ่ง และหวังว่าจะตัด
ข้อโต้แย้งได้บ้าง ซึ่งจะเริ่มด้วยมาตรา ๑

มาตรา ๑ มีความว่า “สยามประเทศเป็นราชอาณาจักรอัน
หนึ่งอันเดียวซึ่งจะแบ่งแยกออกจากกันมิได้”

ประชาชนชาวสยาม ไม่ว่าจะเหล่าก่าเผ่าหรือศาสนาโดยย่ออยู่
ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน”

ที่เขียนทงนี้ก็เพราะเรามีความประสงค์อย่างที่ได้เสนอไว้แล้ว ว่า
เราจะรวมคนไทยซึ่งเวลานี้มีบางคนนึกว่าตนเป็นไทยเรียกพวกอื่นว่าไม่
ใช่ไทย ทั้งมีคนถือศาสนาต่างกัน เช่นคนนถศาสนาหนึ่ง อีกคน
หนึ่งถือศาสนาหนึ่ง คิดจะแตกพวกกันว่าต่างศาสนากัน ซึ่งความวุ่นวาย
เช่นนี้เป็นของไม่พึงปรารถนา เมื่อเราเป็นราชอาณาจักร อันมีพด
เมืองน้อย ถ้าแยกหมู่เหล่าออกไปก็ยิ่งจะน้อยลงไป ฉะนั้นจึงหวังที่จะ
รวมให้เป็นปึกแผ่นแน่นหนาอันหนึ่งอันเดียว เป็น ราชอาณาจักร มี
พระเจ้าแผ่นดินทรงปกครองอำนาจจำกัดโดยรัฐธรรมนูญ และใน

มาตรา ๑ ข้อ ๑๑ ซึ่ง ออก คงให้อ่านเป็นว่า “สยามประเทศเป็น
ราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกออกจากกันมิได้ แต่
ถ้าไม่มีผู้ใดอภิปรายก็ขอให้ตั้งคณะมนตรีรับรอง

พระยาพหลพลพยุหเสนา เสนอว่า ในมาตรา ๑ บรรทัด ๒ ควร
จะตัดคำว่า “ออกจากกัน” ออก คงให้อ่านเป็นว่า “สยามประเทศ
เป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกมิได้”

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญรับรอง

นายจรรยา ณ บางช้าง เสนอขอให้คำว่า “กัน” คงใช้

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์ แกลงว่า คำที่ว่า จะแบ่งแยกมิได้ กับ

จะแบ่งแยกกันมิได้ นั้น อ่านแล้วมีความหมายต่างกัน คำว่า จะแบ่ง
แยกมิได้ นั้นแปลว่า จะแบ่งกันเอามิได้ หรือว่าผู้หนึ่งผู้ใดจะมาแบ่ง
กันมิได้ ส่วนคำว่า จะแบ่งแยกกันมิได้ นั้นแปลว่า จะแบ่งกันเองมิได้ แต่
ว่ามีผู้อื่นมาแบ่งได้

ประธานสภาฯ กล่าวว่า เมื่อไม่มีผู้ใดทักท้วงอย่างใดอีกแล้ว
ขอให้ลงมติตามที่ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอขอตัดคำ
ว่าซึ่ง ออก และพระยาพหลพลพยุหเสนา เสนอขอให้ตัดว่า “ออก
จากกัน” สมาชิกส่วนมากเห็นชอบในการที่ขอตัดออกนั้น เป็นอัน
ว่าที่ประชุมสภาฯ รับรองมาตรา ๑ ว่าใช้ได้

มาตรา ๒ ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ แกลงว่า
“ความในมาตรา ๒ ที่ว่า “อำนาจอธิปไตยย่อมมาจากปวงชน

ชาวสยาม พระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นโดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ” นั้น ความหมายของมาตรานี้ได้อธิบายไว้พอควรแล้วในคำชี้แจง คือหมายความว่า อำนาจอธิปไตย ซึ่งภาษาอังกฤษเรียกว่า “Sovereignty” คืออำนาจสูงสุดในทางนิติบัญญัติ ทางบริหารและทางตุลาการนั้นมาจากปวงชน มิใช่มาจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง มาจากชาติ คือราษฎรรวมกัน แต่อำนาจนี้ราษฎรรวมกันทุกคนจะต่างคนต่างใช้ไม่ได้ เราเอาอำนาจนั้นมารวมกันเป็นอันหนึ่ง แล้วพระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้น แม้พระมหากษัตริย์ทรงใช้ก็จริง แต่ว่าท่านมิได้ทรงใช้ตามพระทัย ทรงใช้ตามบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

หลวงศุกรธรรมบดี เดชาธิการสภา ฯ เสนอว่า ในมาตรานี้นายสงวน ตุลารักษ์ ขอให้เติมคำว่า “สูงสุด” ต่อท้ายคำว่า “ประมุข”

นายสงวน ตุลารักษ์ แถลงว่า ในกรณีก่อนขอเติมคำว่า “สูงสุด” ต่อท้ายคำว่า “ประมุข” นั้นก็โดยเหตุว่า คำว่าประมุขนี้อาจจะเป็นหลายคนก็ได้ ฉะนั้นพระมหากษัตริย์เป็นประมุขสูงสุดที่ชาวเรานับถือ จึงอยากให้เกิดความคงไว้ ให้แจ่มแจ้งชัดเจน

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ว่าเรื่องนี้เกี่ยวกับศัพท์ แต่ว่าความคิด (idea) นี้ก็น่าจะเหมือนกัน และคงเข้าใจกันดีแล้ว

ว่า ประมุขนั้นจะมีมากกว่าหนึ่งคนไม่ได้ ขอเชิญเจ้าพระยาธรรมศักดิ์
อธิบายความข้อนี้

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์ แถลงว่า ในทางภาษา คำว่า “ประมุข”
ก็แปลว่าสูงสุดอยู่แล้ว “มุข” แปลว่า “หน้า” พึงดูตามชื่อแล้วก็
แปลว่าสูงสุด เพราะเหตุว่าจะมีหลายคนไม่ได้ อย่างประธานอนุกรรม
การร่างรัฐธรรมนูญนี้แน่ และคำว่าประมุขนี้แปลตามศัพท์ก็เป็น
คนๆ เดียวเท่านั้น ไม่ต้องการคุณศัพท์มาแสดงอีกว่าประมุขสูง
ประมุขต่ำ

นายสงวน ตุลารักษ์ กล่าวว่่า บัดนี้ได้ฟังคำอธิบายเป็นที่เข้าใจ
ใจแล้วขอถอนคำเสนอนั้น

หตวง ช่างนาจาวดีดี เสนอว่า เนื่องจากในคำแถลงการณ์
ของอนุกรรมการ หน้า ๒ ตอนสอง บรรทัดสุดท้ายมีความว่า ใช้พระ
ราชอำนาจแต่โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แต่ในคำพิพากษา
บัญญัตินี้กล่าวแต่เพียงว่า “ทรงใช้อำนาจนั้นโดยบทบัญญัติแห่ง
รัฐธรรมนูญ” ซึ่งอาจจะหมายความว่า บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
นี้เป็นแต่เพียงเครื่องมือของพระมหากษัตริย์เท่านั้น มีหมายว่าท่านก็
ทรงผูกมัดด้วยบทบัญญัติเช่นเดียวกัน จึงควรเติมคำว่า “แต่”
ลงหน้าคำว่า “โดย”

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่่า เรื่องนี้ก็เป็น
เช่นเดียวกันอย่างคำว่าสูงสุด คือมีความมุ่งหมายเช่นเดียวกัน กล่าว

คือพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตยตามที่จำกัดไว้เท่านั้น ท่าน
จะทรงใช้โดยวิธีอื่นไม่ได้ แต่ที่เกี่ยวกับภาษาเช่นนี้ขอเชิญเจ้า
พระยาธรรมศักดิ์อธิบาย

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์ แสดงว่า เท่าที่ได้อ่านข้อความในนี้ก็เข้าใจ
ใจว่าทรงใช้อำนาจโดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หมายความว่า
ทรงใช้ทางอื่นไม่ได้อยู่แล้วเพราะในนี้บอกชัดว่าจะทรงใช้อำนาจโดยบท
บัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะใช้อย่างอื่นไม่ได้ คือจำกัดอยู่แล้ว จะมี
หรือไม่นั้นก็มีความอย่างเดียวกัน แต่ว่าถ้าจะใส่คำว่าแต่งตั้งไปนั้น
ได้ความชัด

หลวงประดิษฐมนูธรรม กล่าวว่ามีเมื่อสมาชิกมีความมุ่งหมาย
จะคัดค้านให้ชัดเช่นนั้นก็ขอรับรอง

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ว่าไม่ชัดข้อ

ประธานสภาฯ กล่าวว่ามีมาตรา ๒ นี้มีสมาชิกเสนอขอให้
เติมคำว่า “แต่งตั้งให้หน้าคำว่าโดย” คงอ่านว่า “ทรงใช้อำนาจนั้น
แต่โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” ถ้าไม่มีชัดข้อแล้วขอให้
คณะรับรอง ที่ประชุมลงมติเห็นชอบ เป็นอันว่ามาตรา ๒ ใช้ได้
ตามที่พิจารณาแก่มานี้

มาตรา ๓ ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่ามี
มาตรา ๓ นี้ อ่านว่า “พระองค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอัน

เป็นที่เคารพผู้ใดจะละเมิดมิได้” ซึ่งได้แสดงความหมายของมาตรา
โดยย่อๆแล้วว่า พระมหากษัตริย์เป็นประมุขแห่งชาติและปวงชนทั้ง
ปวงจะดำรงอยู่ในฐานะอันพึงพ้นจากความถุกติเคียดในทางใดๆเพราะ
ฉะนั้นในรัฐธรรมนูญของบ้านเมืองใดที่ปกครองโดยกษัตริย์และมีรัฐ
ธรรมนูญ เขาก็วางหลักการไว้เช่นเดียวกันทุกแห่ง และในรัฐธรรมนูญ
ญี่ปุ่นคำว่า (Sacred) ซึ่งท่านนักแปลคนหนึ่งได้แปลว่า เคารพ ก็ถูก
อยู่ แต่ถ้าจะให้ถูกต้องแล้วก็ควรมีคำว่า สักการะ ด้วย ซึ่งอนุกรม
การได้เห็นชอบด้วยแล้ว คำว่าผู้ใดจะละเมิดมิได้นี้เราหมายว่า ใคร
จะไปละเมิดฟ้องร้องว่ากล่าวไม่ได้ ถ้าอาจจะมีใครสงสัยว่าถ้าฟ้อง
ร้องท่านไม่ได้แล้วจะทำอย่างไรเมื่อมีใครได้รับความเสียหาย ประการ
หนึ่งเราต้องนึกว่าที่ว่าเป็นประมุขนั้น ตามแบบเรียกว่า “รัฐบาล
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” คำว่าของพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว พิจารณาตัดสินความในนามของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เพราะฉะนั้นถ้าจะพูดถึงหลักกฎหมายในบางประเทศแล้ว ฟ้องร้องท่าน
ไม่ได้ทั้งทางอาญาและประมุขรัฐบาลส่วนแห่ง แต่มีว่าถ้าท่านต้องท
รับผิดชอบในเรื่องเงินแล้วก็ฟ้องร้องได้ทางพระคลังข้างที่ และ
เขียนมานี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิและความเสียหายของราษฎรใดๆเลย
จึงขอเติมคำว่า “สักการะ” ต่อคำว่า “เคารพ”

นายสงวน ตุลารักษ์ ว่าที่กต่างว่า “พระองค์แคบเกินไป ขยาย

จะขอเสนอให้ตัดออกเสีย เพราะเรามีได้เคารพแต่เฉพาะพระองค์เท่านั้น
เราเคารพถึงพระบรมรูป พระเกียรติยศ ฯลฯ อีกด้วย

หลวงประดิษฐมนูธรรม รั้วรอง

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวหา ตามหลักนั้น
หมายถึง person of the King คือตัวท่าน แต่ในภาษาไทยจะใช้
คำว่า “พระมหากษัตริย์” เฉยๆ จะได้ความหรือไม่นั้นขอเชิญ
เจ้าพระยาธรรมศักดิ์โปรดอธิบาย

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์ กล่าวหา ถ้าความหมายอย่างที่ว่า person
ที่เขียนก็ได้ความแล้ว แต่ถ้าจะหมายเป็น body แล้วก็จะเป็นอย่าง
ที่นายสงวนว่า จึงคิดว่าเขาคำว่า “พระ” ออกคงเหลือแต่ “องค์พระ
มหากษัตริย์” ก็ได้

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ รั้วรอง

นายสงวน ตูตารักษ์ เห็นชอบ

ประธานสภาฯ กล่าวหา ในมาตรา ๓ นั้นมีแก้ไข ๒ แห่ง คือ
เดิมคำว่า “สักการะ” ต่อท้ายคำว่า เคารพ และ ตัดคำว่า “พระ”
ออกคงอ่านได้ในมาตรา ๓ ว่า พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะ
อันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้” เมื่อไม่มีผู้ใดคัดค้าน
ก็ขอให้ลงคะแนน ลงมาซึ่งทั้งหมดลงมติเห็นชอบ เป็นอันว่ามาตรา ๓
นั้น ใช้ได้ตามแก้ไขมานั้น

มาตรา ๕ ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่าใน
 มาตราหน้าว่า “พระมหากษัตริย์จักต้องเป็นพุทธมามกะและทรงเป็น
 อัครศาสนูปถัมภก” ความสำคัญในตอนนั้น ๒ ตอน คือว่า พระ
 มหากษัตริย์จักต้องเป็นพุทธมามกะนั้นก็โดยเหตุว่า ท่านเป็นผู้ถือ
 พุทธศาสนา แต่ในทางที่เป็นผู้อุปถัมภกนั้นก็ต้องทรงอุปถัมภ์ทุก
 ศาสนาไม่เฉพาะแต่ศาสนาพุทธ คือว่าศาสนาใดที่ประชาชนนับถืออยู่ใน
 ในพระบรมราชูปถัมภ์ อันเรียกว่าอัครศาสนูปถัมภก

นายดิเรก ชัยนาม กล่าวว่าที่ว่าเป็น อัครศาสนูปถัมภกนั้น
 นั้นมีศาสนาอย่างใดบ้าง

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เป็นศาสนาที่
 ประชาชนนับถือทั่วไปเช่นลัทธิฮินดู ลัทธิอิสลาม ก็อยู่ในความอุปถัมภ์ ตลอดจน
 จนวัดจีนวัดญวนก็อยู่ในความอุปถัมภ์ด้วย และทั้งโรมันคัทอลิกก็อยู่
 ในอุปการะเช่นเดียวกันซึ่งเป็นราชประเพณี เพราะฉะนั้นเราจึงมิได้
 ได้ลงไปว่า พุทธศาสนูปถัมภก

นายดิเรก ชัยนาม กล่าวว่าในฉบับภาษาอังกฤษนั้นความว่า
 The King shall profess the Buddhist religion and is the
 Upholder of the Faith ซึ่งความยังไม่กลมเกลียวกันกับภาษาไทย

พระยาศรีวิสารวาทา กล่าวว่า ภาษาอังกฤษนั้นเขียนเป็น
 กต่าง ๆ ซึ่งจะแก้ภายหลัง แต่ภาษาไทยนั้นเป็นต้นฉบับซึ่งจะต้อง
 พิจารณากันให้ละเอียด

พระเวียงวิรัชชพากย์ กล่าวว่ สำหรับคำสุดท้ายที่ว่า “อัคร
 คำสอนปลัมภก” นั้น เห็นว่ไม่ขัดพอ เพราะถ้จะทรงเป็นผู้อุปปลัมภก
 ทั่วไปแล้ว ควรจะต่อท้ายลงไปเสียว่ ทรงอุปปลัมภกคำสอนแห่ง
 ทัชชิตไค ๆ ทั้งปวง

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่ ไม่ควรต้อง
 เพิ่ม เพราะเป็นราชประเพณีอยู่แล้ว และหนังสือที่เขียนอย่างนี้
 เข้าใจความได้ย่อย่างนั้น พุถึง การเขียนเห็นว่ ถ้เป็นการเข้าใจได้
 แล้วก็พอ จึงไม่ควรเติม

ประธานสภาฯ กล่าวว่ ในมาตรานี้มีปัญหาที่จจะลงคะแนนคือ
 ที่พระเวียงเสนอขอให้เติมความท้ายมาตรานี้ว่าจจะควรเติมหรือไม่ ที่
 ประชุมลงมติไม่เห็นชอบด้วย คงให้เอาไว้ตามร่างเดิม

มาตรา ๕ ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่ ใน
 มาตรานี้ความว่ “พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพสยาม”
 ซึ่งพุดถึงตำแหน่งพระมหากษัตริย์ในทางกำลังในทางกองทัพ จึงขอ
 เชีญเสนาบดีกระทรวงกลาโหมไปรคอธิบาย

พระยาราชวังสัน กล่าวว่ ความในข้อ ๕ นี้ ตามปกติไม่มีข้อ
 พิเศษอะไร เพราะเป็นแบบที่ต่างประเทศเขาทำกัน ยกท่านเป็น
 ประมุขของกองทัพบก ทหารเรือ และกองทัพหารใด ๆ ที่จะตั้งขึ้น แต่ใน
 เรื่องการบริหารนั้นต้องทำผ่านคณะกรรมการราชอิฐ ตามรัฐธรรมนูญ
 อำนาจจึงผิดกับพระเจ้าแผ่นดินปกครองโดยอำนาจเด็ดขาด

พระประพิณ ฯ กล่าวดำ คำว่า “จอมทัพสยาม” นั้นดังดียว
ดำจะได้ดำดำ สยาม ทำไม เพราะรัฐธรรมนุญ^๕ เป็นของสยาม
แต่ท่านก็จะทรงดำรงแค่จอมทัพของสยามเท่านั้น เห็นว่าควรคดี
สยาม ออกเสีย

พระยาราชาอภัยฯ กล่าวดำ ไม่ขัดข้อง

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ รับรอง

พระยามหิทธิราชวิทยาลัย กล่าวดำ ในมาตรา ๓ มีว่า ดำรง เหย่า
ไม่มีว่า ทรงดำรง เหมือนในมาตรา ๕ นี้ จึงเห็นดำควรจะให้
เหมือนกัน

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ดำ คำดำ “ดำรง” ไม่ใช่รารา
ศัพท์ จึงได้เอาดำดำ ทรง มาได้เพื่อประกอบ เห็นดำควรให้
เหมือนกันทั้ง ๒ แห่ง

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ กล่าวดำ ในกรรที่จะใช้ดำดำ ทรง
หรือไม่นั้น เห็นดำไม่จำเป็น เช่นจะใช้ดำดำพระกรทรงหักก็ใช้ได้
ใช้ไม่ได้ จึงเห็นดำไม่จำเป็นต้องแก้

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เห็นด้วย

พระเรียน ฯ ไม่ติดใจต่อไป

ประธานสภา ฯ กล่าวดำ ในมาตรา ๕ นี้ก็มีปัญหาที่จะตั้ง
กระแนบ คือ จะตัดดำดำ สยาม ออกหรือไม่ ที่ประชุมทั้งคณะ

ดงมณี เป็นอันว่ามาตรา ๕ คงอ่านความว่า “พระมหากษัตริย์ ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพ”

มาตรา ๖-๗-๘

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เสนอว่า ยากจะขอให้รวมปรึกษาไปทั้ง ๓ มาตรา คือ ๖-๗-๘ เพราะความเช่นเดียวกันซึ่งบัญญัติถึงอำนาจอธิปไตย ที่พระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขทรงใช้ มาตรา ๖ ว่า ทรงใช้พระราชอำนาจนิติบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร มาตรา ๗ ว่า ทรงใช้พระราชอำนาจบริหารทางคณะกรรมการราษฎร มาตรา ๘ ทรงใช้พระราชอำนาจตุลาการทางศาลที่ใดตั้งขึ้นตามกฎหมาย และเสนอเพิ่มเติมว่า ความร่างที่เขียนนั้นมีว่า ในมาตรา ๖-๗-๘ ว่า ทรงใช้พระราชอำนาจนิติบัญญัติ พระราชอำนาจบริหาร พระราชอำนาจตุลาการ ข้อคัดค้านว่า “พระราช” ออก เพราะอำนาจนี้มีใช้ของพระองค์เอง เป็นอำนาจที่มีมาจากประชาชนชาวดสยาม

- พระยาพิสดารพยุหเสนา รับบรอง
- พระเรียนฉวีชีพพากย์ กล่าวอ้าง ใน ๓ มาตรานี้มีคำแปรญัตติของหลวงแสงฯ ซึ่งควรพิจารณาไปในโอกาสเดียวกัน
- หลวงประดิษฐมนูธรรม กล่าวอ้าง ปัญหาที่เกี่ยวกับคำคณะกรรมการราษฎรควรได้พิจารณาที่หลัง มีเช่นนี้จะมากหรือจะ คือว่า

เวลานี้เราพิจารณาทิ้งหลัก Principle เดี่ยวก่อน ส่วนคำว่า คณะ
กรรมการราษฎร นั้น เขาได้ช่วยกันคิดที่หลัง

หลวงแสงนิติศาสตร์ วิจารณ์

พระยาพหลพลพยุหเสนา กล่าวว่ ขอให้พิจารณาไปเสีย
ทีเดียวกัน

นายประยูร กรมมนตรี วิจารณ์

หลวงประดิษฐมนูธรรม กล่าวว่ ในคำชี้แจงของประธานอนุ
กรรมการที่เกี่ยวกับคำ “คณะกรรมการราษฎร” นี้ พระเจ้าย่หัว
ท่านทรงทักมา ส่วนมาตราที่มีใช้ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับถ้อยคำนั้น
แต่ว่าปัญหาอันเป็นประเด็นสำคัญของมาตราที่นอ่ยที่อำนาจ จึงควร
จะพิจารณาก่อนตามแบบพิจารณาความ ส่วนคำว่า “คณะกรรมการ
ราษฎร” นี้ควรรอไว้พูดเมื่อถึงบทที่กล่าวด้วยคำนี้ คือหมวด ๔ มาตรา ๔๖

หลวงเดชาติวงศ์ วิจารณ์

พระยาวิชัยราชสูมณศรี กล่าวว่ ควรจะพิจารณาทิ้งถ้อยคำ
ก่อนที่จะพูดถึงหลักการ มิฉะนั้นความจะเหลวไป

นายสงวน ตุลารักษ์ กล่าวว่ รัฐธรรมนูญนี้จะใช้ถาวรไป
ซึ่งอาจจะถึงร้อย ๆ ปี เพราะฉะนั้นปัญหาเรื่องคำ นี้ว่าสำคัญอย่า
ให้ผิดพลาด มิฉะนั้นจะถูกตำหนิ จึงเห็นว่าในชั้นพิจารณาใน
เรื่อง Principle ไปก่อน เมื่อหมดแล้วจึงพิจารณาทิ้งข้อความใน
ความหมายอันเดียวกัน

นายประยูร ภมรมนตรี กล่าวว่ ในชั้นแรกก่อนพิจารณา
ที่ประชุมได้ตกลงกันไปแล้วว่า จะพิจารณาไปที่ระดับ ซึ่งน่าจะ
หมดปัญหา แต่ได้ลงมติเด็ดขาดกันไปแล้ว

หอดวงประดิษฐ์มนูธรรม กล่าวว่ ในการที่เสนอไว้ นั้นไม่มี
ความหมายที่จะให้ถ้อยคำเสียมิได้ กล่าวคือ จะขอส่งจนไว้แต่คำ
“คณะกรรมการราษฎร” แต่ว่าถ้าคำไหนจะทำให้เสียความไปเอง
จากการที่รอไว้พิจารณานั้นก็จำเป็นต้องพิจารณาไปพร้อมกันอยู่เอง ส่วน
คำว่า “คณะกรรมการราษฎร” นั้นขอไว้พิจารณาเมื่อถึงคราวของ
เรื่องนั้น เพราะไม่ทำให้เสียความอย่างไรเลย

พระยานิติศาสตร์ ฯ กล่าวว่ คำ “กรรมการราษฎร” ^{๕๔} เป็น
ศัพท์ควรเอาไว้พิจารณาภายหลัง เมื่อถึง หมดว่ด้วย คณะกรรมการ
ราษฎร ถ้าจะพิจารณาเวลานี้ มิได้เตรียมตัวมา เพราะเข้าใจว่
จะพิจารณาภายหลัง

ประธานสภา ฯ กล่าวว่ มัตินจะขอให้ลงมติ คือว่ในที่นี้มี
ปัญหาอยู่ว่ ควรจะส่งว่คำที่เป็นศัพท์เฉพาะไว้พิจารณาที่หลัง คือ
คำว่า “คณะกรรมการราษฎร” ในเมื่อถึงคราวพิจารณาถึง หรือ
จะพิจารณาไปในโอกาสเดียวกันดังที่ตกลงไว้ จึงขอให้ที่ประชุม
ลงคะแนน ที่ประชุมได้ลงมติได้คะแนนข้างละ ๒๖ เท่ากัน ที่ประชุมจึง
ขอให้ประธานสภา ^{๕๕} ชาติ ประธานของสภา ^{๕๖} ชาติว่าให้รอไว้พิจารณา
ที่หลัง เป็นอันว่ที่ประชุมให้รอคำว่า “คณะกรรมการราษฎร” ไว้
ปรึกษาในเมื่อถึงบทที่เกี่ยวข้อง

พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์ กล่าวว่ ในการที่จะคัดค้าน
พระราช ออกเดี่ยวจาก ๓ มาตรา นั้นใครจะขอเชิญเจ้าพระยาธรรม
ศักดิ์อธิบาย เพราะเหตุว่าอำนาจเมื่อเราได้ถวายไปแล้วก็จะเป็นพระ
ราชอำนาจ เช่นถวายเสื้อก็จะต้องเรียกเสื้อนั้นว่า “ฉลองพระองค์”
จึงเห็นว่าควรจะคงคำว่า พระราช ไว้

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่ ในมาตรา ๒
เราก็ใช้แต่เพียงว่า อำนาจ เท่านั้น

พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์ กล่าวว่ ในมาตรา ๒ นั้นเรายัง
มิได้ถวาย แต่ในมาตราเหล่านี้เราได้ถวายให้ท่านแล้ว จึงน่าจะ
เรียกว่า พระราชอำนาจ

พระยาราชวังสัน กล่าวว่ อำนาจในมาตราเหล่านี้แปลว่า
อำนาจในทางนิติบัญญัติ (Legislative power) ไม่ใช่อำนาจอย่างใด
อื่น คืออำนาจในการออกกฎหมาย จึงเห็นว่าไม่จำเป็นต้องมี
พระราช ก็ได้

นายเนตร์ พุนวិวัฒน์ รับรอง

หลวงชำนาญวาสนาสวัสดิ์ กล่าวว่ เพื่อให้เข้ารูปกับมาตรา ๒
ควรเติมคำว่า “แต่” เดี่ยวอีกทุกแห่งในมาตรา ๖-๗-๘

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ว่าไม่จำเป็นสำหรับ

๕๕
ทน

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี กล่าวว่ ในเรื่องเมื่อฟังตาม
 ที่ได้อภิปรายกันมาที่ชัดเจนพอแล้ว อำนาจนี้คือ อำนาจแผ่นดิน ไม่
 ไร่ส่วนที่ออกมาจากพระองค์ท่าน ความหมายของท่านสมาชิกผู้หนึ่ง
 ที่จะให้คงคำว่า พระราช ไว้ ซึ่งกล่าวว่ ถึงแม้เป็นอำนาจแผ่นดิน
 ก็ได้ถวายท่านไปแล้ว ก็คือว่าเป็นเสมือนอำนาจที่มาจากพระองค์ท่าน
 ที่จริงถ้าหากว่านึกถึง sentiment ซึ่งเป็นความคิดอย่างสุภาพอ่อนโยน
 แล้วก็เป็นการงดงาม แต่ว่า sentiment อาจขัดกับ fact ได้ในบาง
 ประการ ในที่นี้ถ้าเป็นส่วนพระองค์หรือเป็นส่วนแผ่นดิน เช่นการ
 เงินพระคลังข้างที่และท้องพระคลังหลวง ซึ่งเรียกเงินในพระคลัง
 ข้างที่ว่พระราชทรัพย์ผูกกับเงินในท้องพระคลังหลวง ฉะนั้นอำนาจ
 โดยตรงของพระองค์ท่านจึงเป็นพระราชอำนาจ แต่อำนาจการใช้นี้
 เป็นอำนาจกลาง คืออำนาจแผ่นดิน นี้เป็น fact ที่ถ้าหากว่า
 sentiment ไม่ขัดกับ fact แล้วก็ควรใช้ แต่ถ้าหากว่า sentiment
 มาขัดกับ fact แล้วก็ควรรักษา fact ไว้ดีกว่า และคำ แต่ ก็อย่าง
 เดียวกัน แต่ถ้าไม่มี แต่ ก็จำกัดความพอแล้ว เห็นว่ไม่จำเป็น
 จะเติมซึ่งอาจขัดกับทาง sentiment ได้

นายติเรก ชัยนาม เสนอว่ ในมาตรา ๑ นั้น ถ้าเข้าใจ
 ไม่ผิดที่ว่ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะกรรมการ

ราชฎีรนั้น คงหมายความว่า จะใช้อำนาจบริหารได้ก็โดยความแนะนำ
 และยินยอมของคณะกรรมการราชฎีรเช่นนั้นหรือไม่? ถ้ามีความ
 หมายเช่นนั้น เห็นควรจะใช้ถ้อยคำให้ harmonise กับมาตรา ๖
 ด้วย คือพระมหากษัตริย์ใช้อำนาจบริหารโดยความแนะนำและยิน
 ยอมของคณะกรรมการราชฎีร

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ความประสงค์
 อันยิ่งใหญ่ของเรานั้น พระเจ้าแผ่นดินท่านเป็นหัวหน้าในทาง Executive
 แต่ในทาง absolutism กับ Constitutionalism นั้นผิดกัน ในทาง
 Absolutism นั้นการบริหารใดๆเป็นพระราชอำนาจ แต่ในทาง
 Constitutionalism นั้นอำนาจบริหารท่านทรงใช้ในทางคณะกรรมการ
 ราชฎีร และสิ่งที่ประกันเราอยู่ที่จำต้องผ่านทางคณะกรรมการราชฎีร
 นั้น ดังที่ปรากฏในมาตรา ๕๖ ซึ่งมีว่า “.....พระราชหัตถ
 เลขาและพระบรมราชโองการใดๆ อันเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน ท่านว่า
 กรรมการราชฎีรคนใดคนหนึ่งต้องลงนามรับพระบรมราชโองการเป็น
 ผู้รับผิดชอบ” ซึ่งแปลว่าต้องผ่านกรรมการลงนามรับรอง พระ
 ราชหัตถเลขาหรือพระบรมราชโองการนั้นๆ จึงจะสั่งการแผ่นดินได้
 แต่ว่าถ้าจะใส่ลงไปก็ได้แต่เห็นว่าไม่จำเป็น

พระยาราชวังสัน กล่าวว่า การที่จะใส่นั้นจะขัดข้อง เพราะ
 เหตุว่าอำนาจอธิปไตยออกจากผู้แทนราชฎีร การที่คณะกรรมการ
 ราชฎีรก็ดี พระเจ้าแผ่นดินก็ดี จะปฏิบัติภารกิจก็ต้องปฏิบัติโดย

คำแนะนำนโยมของสภาตามเกณฑ์อยู่แล้ว เพราะฉะนั้นจึงเห็นว่า
ไม่จำเป็น

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ กล่าวว่า ในมาตรา ๖-๗-๘ นั้นมี
คำที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจผิดกัน ๓ อย่าง คือ มาตรา ๖ โดยคำแนะนำ
นโยมของสภาฯ มาตรา ๗ ทางคณะกรรมการราษฎร มาตรา ๘
ทางศาลฯลฯ นั้น วิธีปฏิบัติการแต่ละตามกฎหมายที่เสนออยู่บัดนี้
คือตามรัฐธรรมนูญ สภาเป็นผู้ร่างกฎหมายทุกเรื่องถ้าถวายทรงเซ็น
เป็นกฎหมาย ทางฝ่ายตุลาการ ทางคณะกรรมการราษฎรแนะนำทุก
เรื่องถ้าถวายขึ้นไปแล้วกระทำ ส่วนทางศาลพระเจ้าอยู่หัวมิได้ทำอะไร
ในการตัดสินคดีพิจารณาพิพากษาไปเอง เป็นแต่เมื่อศาลลงโทษแล้ว
ไป pardon ที่หลังได้ สำหรับมาตรา ๗ นั้นวิธีปฏิบัติการเช่นเดียวกับ
มาตรา ๖ คือมาตรา ๖ สภาทำส่งทุกเรื่อง ถวายส่งมาตรา ๗
คณะกรรมการราษฎรเป็นผู้ทำส่งทุกเรื่องถ้าถวายจึงเห็นว่าควรจะใช้คำ
โดยแนะนำนโยมให้เหมือนมาตรา ๖ ส่วนมาตรา ๘ คงได้เช่นเดิม
ตั้งแต่ เพราะรัชสมัยมิได้ทำอะไร ถ้าหากจะใช้คำ "ทาง" ทั้งมาตรา
๗ และ ๘ เหมือน ควรทำให้เข้าใจว่า คณะกรรมการราษฎรทำเอง
โดยมิได้ส่งเรื่อง ถวายเสียก่อน

พระยาศรีวิสารวาจา กล่าวว่า ในมาตรา ๗ นั้นที่มีปัญหาถก
กัน นั้นก็เกี่ยวกับ การใช้และถึงอำนาจที่จะใช้ในทาง บริหารทางคณะ
กรรมการราษฎร ซึ่งเป็นวิธีเขียนอยู่ในรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ

บางที่เขาไม่มีเลยสำหรับบทบัญญัตินั้นและที่เราเขียน เช่นนี้ก็เป็นคน
หนึ่ง หากว่าจะเขียนอย่างที่เราเขียนแล้วก็จะเป็นการผิดเป็นคนหนึ่ง
ส่วนผลที่จะได้ก็เช่นเดียวกัน และในรัฐธรรมนูญประเทศใดๆ ก็ไม่มี
กล่าวไว้ว่าโดยความแนะนำและยินยอมของคณะกรรมการราษฎร และ
ความผูกมัดเช่นนั้นซึ่งสำคัญอยู่ในมาตรา ๕๗ แล้ว

พระยาราชวงศ์สัน กล่าวหาว่า ในเรื่องเช่นนี้ขอชักตัวอย่างใน
ประเทศอังกฤษ ในการเขียนสั่งการใดๆ เขาเขียนว่า By Command
of His Majesty the King แล้วเขียนชื่อรับสนองพระบรมราชโองการ
มิได้ไว้ว่า By advice or consent of the Executive Committee

พระยาเทพวิฑูรย์ กล่าวหาว่า ในข้อเหล่านี้ผู้ซึ่งกล่าว มิใช่ที่เกี่ยวข้อง
แต่เฉพาะ sentiment เท่านั้น แต่เกี่ยวข้องกับหลักการด้วย ซึ่งแปรได้
๓ อย่าง คือในมาตรา ๖ ที่ว่าอำนาจนิติบัญญัตินั้น คือการทำกฎ
หมายออกกฎหมาย ส่วนมาตรา ๗ อำนาจบริหาร ก็คือปฏิบัติหรือ
ทำตามกฎหมาย (Executive) มาตรา ๘ อำนาจตุลาการคือแปลกฎ
หมาย เพราะฉะนั้นในมาตรา ๖ จึงจำเป็นต้องใช้ว่า “ทรงใช้
อำนาจนิติบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎรเพราะ
เกี่ยวข้องในการออกกฎหมาย ส่วนการใช้ในทางบริหารนั้นทำให้เป็น
ไปในทางกฎหมาย มิใช่โดยคำแนะนำ แต่ความจริงนั้นเป็นการทำตาม
กฎหมายไม่ใช่ว่าทำอะไรตามชอบใจ เพราะฉะนั้นจึงเป็นหลักการ
และในมาตรา ๗-๘ ก็เป็นสิ่งที่คล้ายตามหลักสำคัญที่บัญญัติไว้

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่ ตามอภิปรายของนายติเรก
 หนักนำฟังแต่ก็เป็นความจริง เพราะคณะกรรมการราษฎรเป็นผู้
 บริหารราชการแผ่นดิน ในรัฐธรรมนูญของเดนมาร์กมาตรา ๒ ว่า
 “อำนาจนิติบัญญัตินั้น กษัตริย์ทรงใช้ โดยความยินยอม พร้อมใจของ
 ปาติเมนต์ ส่วนอำนาจบริหารอยู่ในพระเจ้าแผ่นดิน” และเมื่อ
 พิจารณารัฐธรรมนูญทุก ๆ ประเทศแล้วเขาใช้ “ทาง” ทั้งนั้น
 และอันที่จริงพระเจ้าแผ่นดินเดนมาร์กนั้นก็ได้ทำอะไร แต่ก็ได้ลง
 ใ้เพื่อเกียรติยศและสงคาม ในรัฐธรรมนูญบุนมาตรา ๕ ก็พูดถึง
 อำนาจนิติบัญญัติว่า กษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติโดยคำแนะนำ
 และยินยอมของปาติเมนต์ เพราะฉะนั้นมาตรานี้ได้พิจารณาเมื่อไม่มี
 เมืองอื่นมีก็จริง แต่ที่เรามักก็ไม่เกินความจำเป็น

นายติเรก ชัยนาม กล่าวว่ ตามที่ได้ฟังอภิปรายก็เข้าใจว่การ
 ที่กษัตริย์ท่านจะใช้อำนาจบริหารในทางใดตามธรรมเนียมนี้เป็นไป
 ทางปฏิบัติ แต่ที่จริงถ้าจะเชิดเกียรติยศแล้วดูก็จะไม่โทษท่าน เพราะ
 ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะกรรมการราษฎร ซึ่งเท่ากับเป็นการ
 เชิดท่านทีเดียว จึงขอถอนญัตติที่เสนอไว้

พระยามนิตไศว์ศรีไพศาลย์ กล่าวว่ สำหรับมาตรา ๗-๘
 รัฐธรรมนูญประเทศอื่นไม่มีเราจะคัดออกเดี๋ยมิได้หรือ เพราะเรามี
 มาตรา ๕๖ บัญญัติไว้ในทางอำนาจบริหาร และมาตรา ๕๗ สำหรับ
 ทางศาลอยู่แล้ว จะคัดออกเดี๋ยก็น่าจะได้

หลวงประดิษฐมนูธรรม กล่าวคำ คำว่า “ทาง” ไม่ใช่ คำเล็กน้อย เพราะเข้าใจคนละอย่าง จะให้เด่นชัดลงไปควรจะทำ อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่อีกอย่างหนึ่งขอถือโอกาสแสดงว่าการร่างรัฐธรรมนูญนี้ผิดกว่าที่อื่น ๆ เพราะการร่างกฎหมายตามที่เคยปฏิบัติจริง เขาความชัดเป็นเกณฑ์ แต่ร่างรัฐธรรมนูญนี้บางที่เกี่ยวกับ Sentiment ความจริงใจของเรา ดังที่ประธานอนุกรรมการได้อธิบาย คือมาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติที่จำกัดพระราชอำนาจบริหารของพระเจ้าอยู่หัว และที่พระยานิติศาสตร์ ๆ ว่าควรจะถอนความในมาตรานี้ออกเสีย เห็นว่าแม้ประเทศอื่นเขาจะไม่มีไว้ก็ตาม เมื่อเรามีขึ้นไว้ก็แสดงถึงความ ก้าวหน้าของเรา ส่วนที่จะแก้ไขนั้นถ้าเกี่ยวกับในทาง Sentiment ไม่ต้องการให้ชอกช้ำ ที่เจ้าพระยาธรรมศักดิ์ ๆ ว่า และที่สภา เห็นว่าไม่ขัดกับ fact ที่ต้องการแต่ก็จะสมัครเลือกเอา Sentiment ไว้ก็ได้

พระยาราชวังสัน กล่าวคำ การปกครองในทางรัฐธรรมนูญ นี้มี หลายอย่างในชั้นแรกเมื่อพระเจ้าแผ่นดินเป็นผู้อยู่ เห็นกฎหมาย นั้น ทรงใช้อำนาจในทางบริหารบังคับบัญชาราชการแผ่นดินโดยพระราช อำนาจพระองค์เอง ครั้นต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญจึงตั้งคนกลางสำหรับ ทำการคิดต่อ ซึ่งบ้างก็เรียกว่า State Council แล้วมอบอำนาจให้แก่ พระเจ้าแผ่นดินใช้ หากแต่ว่าผ่านทาง Council นี้ อันที่จริงอำนาจ การบริหารนั้นอยู่กับพระเจ้าแผ่นดินโดยราชฎรอนุญาต แต่พระเจ้า

แผ่นดินมีเครื่องมือคือใช้พวกเสนาบดีเจ้ากระทรวงเป็นเครื่องจักรเป็น
 หนึ่ง ๆ สำหรับคิดก่อระวางพระเจ้าแผ่นดินกับราษฎร ส่วนอำนาจใน
 ทางนิติบัญญัตินั้นพระเจ้าแผ่นดินได้รับอำนาจทางสภามอบให้ใช้ ซึ่ง
 สโมสรเรียกว่าด้วยความแนะนำและยินยอมจากสภา ส่วนในมาตรา ๗
 ที่จะใช้ว่าด้วยความแนะนำและยินยอมคณะกรรมการราษฎรนั้นไม่สม
 ควร ควรจะใช้แต่เฉพาะสภาเท่านั้น มีใช้อยู่ในคณะเสนาบดี
 (คณะกรรมการราษฎร)

หลวงเดชาดิวงค์ ก่อว่า ตามที่ได้อ่านดูในมาตรา ๗ นั้นมีคำ
 ว่าอำนาจบริหารหมายความว่า Execution อันจะหมายความว่าบริหาร
 ทางนิติบัญญัติ หรือบริหารราชการแผ่นดิน ขอให้สมาชิกดูความใน
 มาตรา ๔๖ ซึ่งมีว่า พระมหากษัตริย์ทรงตั้งกรรมการราษฎรขึ้นคณะหนึ่ง
 จึงหวังว่าจะไม่ล้มความขึ้น เพราะคณะกรรมการราษฎรนั้นสภาเป็นผู้
 ตั้งแต่ในมาตรา ๔๖ นั้น พระมหากษัตริย์ทรงตั้ง และดูตามตัวหนังสือ
 แล้วในมาตรา ๗ ท่านทรงใช้อำนาจในทางคณะกรรมการราษฎร และที่
 เข้าใจในปาเถียเมนต์อังกฤษ party politics ซึ่งย่อมมี Majority
 และอาจจะเลือก leader ของ party นั้นขึ้นมาในที่เรายังไม่มี
 ฉะนั้นเมื่อความมีเช่นนี้จะลำบาก แต่มีอยู่อีกข้อหนึ่งที่สมาชิกสภาผู้
 แทนราษฎรจะได้ Confidence

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ . ก่อว่า จะอ่านความ
 แต่เฉพาะมาตรา ๖ กับ ๔๖ เท่านั้นไม่ได้ จะต้องอ่านมาตรา ๖-๔๓

๔๖-๕๐-๕๑ ประกอบกันทั้ง ๕ มาตรารวมกัน เมื่อเราได้จำนวนรวมกันแล้วจะไม่มีทางใดที่น่าวิตกเลย

นายประยูร ภมรมนตรี กล่าวว่า ควรจะมีคอบภิปรายลงมติกันให้เสร็จไปเสียที

พระยามวิรัชชพากย์ กล่าวว่า ลงมติกันได้แล้ว เพราะในข้อบังคับของกมณฑลที่เราใช้อยู่ในข้อ ๖๐ มีว่า "เวลาถ่วงอภิปรายกันอยู่นั้นถ้ากรรมการใดจะเสนอญัตติบิคอบภิปราย มีความให้ประธานนำปัญหาออกให้ลงมติโดยไม่ต้องถ่วงต่อไปอีกก็ได้ ญัตติเท่านั้นเมื่อมีผู้รับรองแล้วประธานต้องนำออกให้ลงมติดังนั้น" ซึ่งเวลานี้ก็ได้มีผู้เสนอและรับรองแล้ว เห็นควรจะทำกรบิคอบภิปรายลงมติได้

หลวงประดิษฐมนูธรรม กล่าวว่า การที่จะบิคอบภิปรายนั้นเพราะการพิจารณา รัฐธรรมนูญนี้ใครจะขอให้แกงกันจนที่สุด เพราะเป็นของสำคัญที่เกี่ยวแก่การแผ่นดิน ราษฎร ๑๒ ล้านเศษ ย่อมหวังในความถาวรของรัฐธรรมนูญนี้ จะทำกันหะหลอมขอให้เสร็จไปทีไม่สมควร เราสละเดียดเนื้อก็ยังทำได้ ทำไมสละเวลาพังก่อไปอีกจะไม่ได้ แม้ว่าจะต้องยึดไปจนคำค้นเหมือนดังรัฐสภาในต่างประเทศก็ควรทำ และความเห็นเฉพาะตัวเองแล้วอยากจะเป็นโอกาสให้อภิปรายให้เต็มที่ ต่อเมื่อใดหมดอภิปรายกันจริงๆแล้วจึงค่อยมีมติซึ่งเป็นทางที่ควรกระทำยิ่ง

นายจรรยา อนุบางข้าง กล่าวว่่า เเท้ที่ม็อยู่กั้ดัดแ้วชั้ดเจเนดึ้ และจำเป้นที่ต็องการออย่างนี้ต้วย และในกาที่จจะกระทำกาไรต้วย อ้นเก็ยวแก่กาบริหารนั้กั้ทำไ้ทางเต็ยวค็ือทางคณะกรรมาการราชฐว อึ้กประการหนึ่ในมาตรา ๔๖ กั้ว่าท่านต้งคณะกรรมาการราชฐว ถ้าว่่าจจะไ้เป้นไปโดยความแนะนำและยินยอมแด้ว จจะผิดหัดกั้ไป

นายจรรยา สับแด้ง กล่าวว่่า ที่ถึ่ยงกันอยู่กั้เพราะความในมาตรา ๗ ฉนั้นจึ้จอยากไ้หังมติแปรความว่่า ทาง ไ้ชั้ด

ไปประธานสภา ฯ กล่าวว่่า เมื่อไม่มีผู้ใดจะอภิปรายอึ้กแด้ว เห็นว่่าตามที่ได้พิจารณาถึ่กันมานั้ นั้น มีความสำคัญกั้แต่ในมาตรา ๗ ส่วน ๖-๗ นั้น ไม่มีปัญหาสำคัญ รอไ้พิจารณาภายหลัง เพราะความชั้ดเจเนดึ้จึ้จขอไ้หังคณะนในมาตรา ๗ ว่่าจะยอมไ้ไ้ไ้ได้หรือไม่ สั้มาชิกส่วนมากเห็นชอบตามที้ประธานอนุกรรมาการร่างรัฐธรรมนูญเสนอขอไ้หัดคั้ว่่า “พระราช” ออก เป้นอันว่่ามาตรา ๗ ไ้ไ้ได้

มาตรา ๖ หดวงแด้ง ฯ เสนอขอแก้คั้ว่่า “สภาผู้แทนราชฐว” เป้น “รัฐสภา”

นายดิเรก ชัยนาม กล่าวว่่า ไม่เห็นชอบตามที้หดวงแด้ง ฯ ขอแก้ เพราะคั้ว่่ารัฐสภานั้นเป้นคำรวมแปรดว่่า ปาเต็ยเมนต์ สภาของอังกฤษมี ๒ สภา ค็ือสภาขุนนางและสภาราชฐว รวมกันเรียกเป้น

รัฐสภา อเมริกามี ๒ สภา เรียกว่าสภา Senate และสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งรวมเรียกกันว่า Congress แต่ว่าเรามีเพียงสภาเดียวเท่านั้น จึงเห็นว่าจะเรียกว่าสภาผู้แทนราษฎรนั้นเหมาะที่สุด

พระยาพหลพลพยุหเสนา กับ พระยาราชวังสัน รับรอง หลวงแสงนิติศาสตร์ กล่าวหา เดิมก็ไม่ตั้งใจที่จะแก้ หากแต่เห็นในคำแถลงการณ์ของประธานอนุกรรมการแถลงถึงข้อบกพร่องของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในคำว่า “คณะกรรมการราษฎร” และ “กรมการราษฎร” เมื่อได้คิดแก้ ๒ คำนี้ จึงคิดแก้ “คำสภาผู้แทนราษฎร” ตามไปให้เข้ากัน

ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวหา ในคำแถลงการณ์นั้น คำว่า คณะกรรมการราษฎรนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทักจริง ท่านว่าไม่ถูกแบบราชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ส่วนคำว่า สภาผู้แทนราษฎร นั้นท่านทรงเห็นชอบด้วยว่าเหมาะแล้ว แต่ลืมเขียนไว้ในแถลงการณ์

นายจรรยา อนุบางช้าง กล่าวหา ตามที่มีข้อความเห็นพ้องกับหลวงแสงฯ นั้น ก็หมายความว่าให้เกี่ยวข้องไปในระวางสภาผู้แทนราษฎรกับคณะกรรมการราษฎร เพราะเมื่อเปลี่ยนชื่อคณะกรรมการราษฎรไปเป็นอื่นเสียก็จะแยกกันอยู่ และเกรงว่าจะกลายเป็นต้องสับสน

นายสงวน ศุภารักษ์ กล่าวหา ที่เรียกนามว่า สภาผู้แทนราษฎร

นั้นชอบแต่ไม่ควรแก้ เพราะเหตุว่าสมาชิกนั้นเป็นผู้แทนราษฎร
 เด็ดอกตั้งมา เมื่อผู้ใดไม่ถือว่าเป็นผู้แทนราษฎรก็ไม่ควรเป็นสมาชิก
 แห่งสภา

ประธานสภา ฯ ก็ดำริว่า ในมาตรา ๖ นี้คำว่า “สภาผู้แทน
 ราษฎร” หาดวงแสงเด่นขอให้แก้เป็น “รัฐสภา” ที่ประชุมฯ เห็น
 ชอบให้คงชื่อไว้ตามเดิมเป็นอันว่ามาตรา ๖ ไม่มีแก้ไขอย่างใดอีก
 นอกจากที่ประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ขอตัดคำว่า
 “พระราช” ออก และคงอ่านว่า “พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจ
 นิติบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร”

มาตรา ๘ สมาชิกต้องมากเห็นชอบตามที่ขอตัดคำว่า “พระราช”
 ออก เป็นอันว่าที่ประชุมรับรองมาตรา ๘ นั้น

ที่ประชุมได้หยุดพักกลางวันเวลา ๑๒.๔๕ น. และกำหนดเข้า
 ประชุมในตอนบ่ายเวลา ๑๔.๐๐ น.

หลวงคหกรรรมบดี

ผู้จัดรายงานประชุม

นิติศาสตร์

วฒิศาสตร์

ปรัชญาสาส์น

ตรวจแล้ว

เจ้าพระยาพิชัยญาติ

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕

๒๗ / ๘ / ๒๕

นายมังกร

เจริญ

พิมพ์ที่กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร